

Veiledning - Luftfartstilsynets godkjenning av opplæringsprogram for FNT-personell.

Regelverk: Forskrift 27. juni 2011 nr. 654 om kommunikasjons-, navigasjons- og overvåkingstjeneste (BSL G 6-1) § 3

Målgruppe: Alle sertifiserte tjenesteytere av kommunikasjons-, navigasjons- og overvåkingstjeneste (FNT)

Versjonshistorikk

Versjon	Dato	Beskrivelse av endringer	Godkjent av
1.1	20.9.2018	Oppdatering av forskriftsreferanse og kontaktpersoner. Innhold uendret.	SJP
1.0	1.3.2016		SJP

Innhold

1. Definisjoner	3
2. Generelt.....	3
3. Referansedokumenter.....	4
4. Krav til Opplæringsprogrammets innhold	4
5. Luftfartstilsynets kriterier for godkjenning av programmet	6

1. Definisjoner

I forskriftene brukes det en del begrep som det kan være nyttig å definere. Luftfartstilsynet har i denne veiledningen lagt følgende fortolkning til grunn:

ATSEP	<i>“Air Traffic Safety Electronics Personnel (ATSEP) is the ICAO-recognized terminology for personnel involved in the operation, maintenance and installation of a CNS/ATM system.” (ref. ICAO Doc 7192 E 2.1.1.1). For lesbarhetens skyld brukes det FNT-personell i betydning ATSEP.</i>
Opplæringsprogram	<i>Et opplæringsprogram kan også betegnes som et kvalifikasjonsrammeverk. Dette er en samlet, systematisk og nivådelt beskrivelse av formelle kvalifikasjoner som kan oppnås innenfor et opplæringsystem.</i>
Kvalifikasjon	<i>En kvalifikasjon er et formelt læringsutbytte på et visst nivå, godkjent av en instans og som kan dokumenteres. I Norge betegnes en kvalifikasjon oftest som formell kompetanse.</i>
Kunnskap:	<i>Forståelse av teorier, fakta, begreper, prinsipper, prosedyrer innenfor fag, fagområder og/eller yrker.</i>
Kompetanse:	<i>Kompetanse kan ses på som en kombinasjon av kvalifikasjoner, kunnskaper, ferdigheter, egenskaper, holdninger og motivasjon brukt til å forbedre ytelse eller evne til å utføre en gitt rolle/funksjon.</i>

Faglig kompetanse		Personlig kompetanse				
Formell kompetanse (kvalifikasjon)		Realkompetanse		Personkompetanse		
Utdanning	Praksis	Kunnskap	Ferdigheter	Egenskaper	Holdninger	Motivasjon

2. Generelt

Personell ansatt i kommunikasjons-, navigasjons- og overvåkingstjenesten (FNT-personell) skal i følge BSL G 2-2 Appendix II 3.3:

- 1. inneha og vedlikeholde tilstrekkelig kunnskap om og innsikt i tjenestene de støtter*
- 2. inneha og vedlikeholde tilstrekkelig kunnskap om de faktiske og potensielle virkningene av arbeidet for disse tjenestenes sikkerhet*
- 3. inneha og vedlikeholde tilstrekkelig kunnskap om de begrensninger som må overholdes ved arbeidet.*

I tillegg skal FNT-personell (inkl. underleverandører) som deltar i sikkerhetsrelaterte oppgaver ha dokumentert tilstrekkelig kompetanse.

Det skal kunne dokumenteres

- kvalifikasjonsordninger,
- kvalifikasjonspolicy og
- opplæringspolitikk

for personalet.

Det skal utarbeides opplæringsplaner og opplæringsregistre samt ordninger for tilsyn med ikke-kvalifisert personale.

Kravene som står skrevet ovenfor er generelle og må tilpasses den enkelte sertifiserte tjenesteyters organisasjon, driftsmiljø, leveranse av tjenester-, etc.

Dette skal blant annet gjøres ved å etablere et opplæringsprogram, og programmet skal aksepteres av Luftfartstilsynet.

3. Referansedokumenter

EUROCONTROL har utarbeidet veiledning på området, og i 2009 ble følgende EUROCONTROL spesifisering publisert:

- [EUROCONTROL Specification for Air Traffic Safety Electronics Personnel \(ATSEP\) Common Core Content Initial Training](#), ver. 1.0 datert 27/08/2009

I 2010 publiserte EUROCONTROL en veiledning:

- EUROCONTROL Guideline for Air Traffic Safety Electronics Personnel System Equipment Rating Training, ver. 3.0 datert 14/10/2010

Regulation (EU) 2017/373 vil gjøres gjeldende fra 2. jan 2020 og i Annex XIII (Part-Pers) er det definert krav til kompetanse for FNT personell (ATSEP). EASA har tatt utgangspunkt i «EUROCONTROL Specification for ATSEP CCC Initial Training» når de har utarbeidet sine krav.

Denne veiledningen vil erstattes av AMC og GM tilhørende Regulation (EU) 2017/373 når den gjøres gjeldende 2. jan 2020.

4. Krav til Opplæringsprogrammets innhold

Det forutsettes at de kvalifikasjonskrav som stilles til nyansatte er satt til et slikt kunnskapsnivå at opplæringsprogrammet kan fokusere på utstyr, system, prosesser osv. som er spesifikke for luftfarten og den enkelte tjenesteyter.

Opplæringsprogrammet skal beskrive hvordan tjenesteyter møter kravene i BSL G 2-2 Appendix II 3.3.

Opplæringsprogrammet må kunne tilpasses de oppgavene som skal utføres av den enkelte ansatte. For å oppnå dette skal det etableres ulike nivåer på opplæringen. Dette kan f.eks. gjøres ved følgende inndeling:

- 1) Grunnleggende opplæring (obligatorisk for alle)
- 2) Fagspesifikk opplæring (utsjekk på drift og vedlikehold av FNT utstyr)
- 3) Fagspesifikk spesialisering (utsjekk på installasjon, reparasjoner og dekommisjonering av utstyr)
- 4) Spesiell kompetanse (Samsvarsdokumentasjon, vurdering av kontrollflyrapporter, endringshåndtering, radioteknisk vurdering, risikovurderinger, sikkerhetsstyring, prosedyreutvikling, HMS ...)
- 5) Vedlikeholdstrening (Periodisk Faglig Oppdatering)
- 6) Opplæring i nødsituasjoner (fatale feilsituasjoner, uvanlige feilsituasjoner og feilsituasjoner som gir degradert modus)

Tjenesteyter må identifisere hvem i organisasjonen som inngår i kategorien FNT-personell og som skal omfattes av opplæringsprogrammet.

For all fagspesifikk opplæring og spesialisering vil Luftfartstilsynet vektlegge at det også gis kompetanse på hvordan FNT- personell i sitt arbeid på system/utstyr kan påvirke en eller flere deler av lufttrafikkjenestens sikkerhet. Det må også gis opplæring i hva som kreves av begrensninger i ulike situasjoner når det skal jobbes på operativt utstyr. Alt FNT- personell må ha basiskompetanse på lufttrafikkjeneste.

EUROCONTROL sine veiledende dokumenter gir informasjon om innholdet som kreves for de ulike utstyrskategoriene i «Fagspesifikk opplæring og spesialisering».

Når det gjelder «Spesiell kompetanse», som er nevnt i pkt. 4), så må tjenesteyter identifisere hvem i organisasjonen som skal ha «Spesiell kompetanse», hvorvidt spesiell kompetanse skal ha ulike nivåer, og hvem som skal ha kompetanse på de ulike nivåene. For Luftfartstilsynet er det viktig at FNT tjenesten totalt sett har kompetanse til å utføre tjenesten i samsvar med gjeldende regelverk.

Tjenesteyter må også definere hvilke utstyrskategorier som krever «Vedlikeholdstrening», og hvor hyppig «Vedlikeholdstrening» skal kreves gjennomført. EUROCONTROL har veiledning på dette området.

Utstyr kan feile og det er viktig at dette i minst mulig grad påvirker flysikkerheten. For å sikre dette er det viktig med redundant utstyr, regelmessig vedlikehold osv., men det er også viktig med kompetent personell som raskt kan identifisere feil og få satt utstyret operativt. Øvelse gjør mester, også på dette området, og det er viktig at denne type opplæring inngår i opplæringsprogrammet.

Det skal etableres et opplæringsprogram som gir dokumentert utsjekk på ulike nivå.

Det skal stilles kompetansekrav til instruktører.

Opplæringsprogrammet skal kvalitetssikres og det skal beskrives hvordan det sikres tilstrekkelig kvalitet på kursutvikling, utarbeidelse av spørsmålsbanker, gjennomføring av opplæring, dokumentasjon av kompetanse osv. Det skal også etableres godkjenningsordninger for å sikre tilstrekkelig kvalitet på instruktører og sensorer.

5. Luftfartstilsynets kriterier for godkjenning av programmet

Luftfartstilsynet vil ha fokus på at tjenesteyter har utarbeidet et program som er tilpasset de oppgavene som skal utføres av den enkelte ansatte. Luftfartstilsynet vil ikke vurdere det faglige innholdet i programmet.

Programmet må ivareta kravene i BSL G 2-2 Appendix II 3.3 og skal baseres på [EUROCONTROL Specification for Air Traffic Safety Electronics Personnel \(ATSEP\) Common Core Content Initial Training](#), ver. 1.0 datert 27/08/2009.

Luftfartstilsynet vil vektlegge at momentene som er listet opp i kapittel 4 er inkludert i programmet.